

Nr 996

Av herr **Gustavsson** i Alvesta, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 29, angående särskilt stöd åt äldre arbetslösa m. m.*

(Lika lydande med motion nr 773 i Första kammaren)

Den ökade arbetslösheten har drabbat särskilt den äldre arbetskraften. Såsom tidigare framhållits i motioner från centerpartiet måste denna situation mötas med såväl effektiviserade åtgärder, i syfte att bereda sådan friställd arbetskraft nya sysselsättningsmöjligheter, som ett särskilt kontantstöd under omställningstid, då vederbörande inte kan få arbete.

I den föreliggande propositionen nr 29 föreslås ett särskilt kontantstöd åt äldre arbetslösa under omställning och vissa förbättringar av nuvarande frivilliga arbetslöshetsförsäkring. I avvaktan på resultatet av den pågående KSA-utredningen är den nu aktuella reformen att betrakta som ett provisorium.

Arbetslöshetssituationen nu har enligt min mening inte minst bekräftat angelägenheten av en allmän arbetslöshets- eller sysselsättningsförsäkring. Jag vill uppfatta den i propositionen föreslagna reformen som en etapp på vägen till en sådan försäkring, som enligt min mening är nödvändig om en tillfredsställande trygghet på arbetsmarknaden skall kunna vinnas för olika grupper.

Förslagen i propositionen innebär i väsentlig mån beaktande av krav som tidigare ställts av centerpartiet. Jag hälsar sålunda propositionen med tillfredsställelse. På några punkter bör dock vissa smärre justeringar göras.

Som villkor för omställningsbidrag åt företagare anges i propositionen att vederbörande skall ha lämnat sin rörelse. Det är även enligt min mening väsentligt att äldre-stödet inte får karaktären av en inkomstutfyllnad i mindre lönsamma företag. Men det kan ju tänkas att företagaren inte behöver avveckla hela sin rörelse utan kan behålla en mindre del. Exempel härpå kan hämtas från t. ex. yrkesfisket och olika servicenäringar. Strukturrationaliseringen kan medföra att vederbörande förlorar huvuddelen av försörjningsmöjligheterna i sitt företag. Men det kan vara angeläget för näringslivet i bygden att han upprätthåller en mindre del av rörelsen. Huvuddelen av tiden måste vederbörande då ägna åt annan sysselsättning på arbetsmarknaden. Om sådant arbete inte kan erbjudas honom, bör han

vara berättigad till omställningsbidrag oavsett att han sålunda har kvar en mindre del av rörelsen.

I propositionen framhålles vidare att den som har rörelse som huvudsyssla, t. ex jordbruk eller fiske, och därjämte har annan rörelse eller anställning som bisyssla bör vara berättigad till omställningsstöd, om han lämnar den rörelse som var huvudsysslan. Det kan ju dock tänkas att vederbörande haft sin inkomst till lika delar från rörelse och anställning. Om han då till följd av strukturutvecklingen i näringslivet förlorar inkomsten från den ena delen, bör han enligt min mening vara berättigad till halvt omställningsbidrag. Detta synes mig vara i god överensstämmelse med det syfte som i propositionen angivits för halvt omställningsbidrag.

Jag instämmer i bedömningen att omställningsbidraget alltid bör vara något lägre än den inkomst som bidragstagaren vanligen hade innan han blev arbetslös. I de fall då bidraget skulle bli för högt i förhållande till den tidigare inkomsten bör det sålunda nedsättas. Beträffande arbetslösa företagare kan det härvid vara särskilt svårt att göra en rättvisande avvägning. Oftast är det ju så att bidragstagarens inkomster under företagets sista år varit väsentligt lägre än normalt. Till grund för bedömningen av omställningsstöd åt företagare skall enligt propositionen läggas den till kommunal inkomstskatt i hemortskommunen taxerade inkomsten under de tre kvalifikationsåren. Denna metod skall även kunna användas i frågan om arbetstagare. I propositionen framhålles att hänsyn bör kunna tas till att inkomsten under kvalifikationsåren väsentligt avviker från bidragstagarens normala inkomst under åren dessförinnan. Trots de garantier som detta kan sägas innebära skulle det enligt min mening vara värdefullt att som underlag för bedömningen lägga inkomsten under en längre tid, förslagsvis femårsperioden före arbetslöshetens inträdande. En riktigare avvägning torde härigenom kunna göras.

Jag delar också uppfattningen att man i fråga om äldre-stödet bör ta hänsyn till förekomsten av förmögenhet. En viss del av förmögenheten och avkastningen bör rimligtvis kunna användas till försörjning fram till pensionsåldern. En nedsättningsregel bör, säger departementschefen, konstrueras så att innehavet av eget hem — eller förmögenhet till motsvarande värde — inte föranleder nedsättningen av omställningsbidraget. Förmögenhet upp till 60 000 kr. skulle inte reducera omställningsbidraget. Men vid högre förmögenhet skall enligt propositionen 5 % av det överstigande beloppet dras av från omställningsbidraget, och den som har förmögenhet över 100 000 kr. skall inte kunna få omställningsbidrag. Sistnämnda gräns medför en mycket stark tröskeffekt.

Då den nu aktuella reformen är ett provisorium, bör de föreslagna bestämmelserna beträffande förmögenhets inverkan i princip kunna godtas — i avvaktan på att KSA-utredningen i sitt slutbetänkande skall kunna kom-

ma fram till ett smidigare system. Det i propositionen angivna syftet, att förmögenhet i form av eget hem inte bör föranleda reducering av omställningsbidrag, bör dock redan nu skyddas. Om bidragstagares förmögenhet över 60 000 kr. i huvudsak utgöres av eget hem, bör enligt min mening dispens från förmögenhetsgränsen kunna medges. En så placerad förmögenhet kan ju rimligen inte användas till vederbörandes försörjning — utöver bostadskonsumtionen.

Med stöd av vad ovan anförts får jag hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 29 måtte medge

att omställningsbidrag må kunna utgå även i fall då bidragstagaren har kvar mindre del av tidigare rörelse, när så är motiverat enligt i motionen angivna grunder;

att halvt omställningsbidrag må kunna utgå till person som haft sin inkomst till lika delar från rörelse och anställning men till följd av strukturutvecklingen förlorat inkomsten från den ena delen;

att som underlag för bedömning av omställningsbidragets storlek må få läggas den till kommunal inkomstskatt i hemortskommunen taxerade inkomsten under femårsperioden före arbetslöshetens inträdande; samt

att dispens från förmögenhetsbestämmelserna må kunna erhållas, om förmögenheten utgöres i huvudsak av eget hem som bidragstagaren behöver som bostad.

Stockholm den 12 mars 1968

Rune Gustavsson (cp)
i Alvesta
